

W nocy z 29 na 30 listopada 1830 r. wybuchło Powstanie Listopadowe

Dnia 29 listopada 2020r. minie 190 lat od wybuchu powstania listopadowego.

**W nierównej, heroicznej walce przeciwko rosyjskiemu zaborcy poległo
kilkadziesiąt tysięcy polskich żołnierzy. Zryw trwał 10 miesięcy**

W nocy z 29 na 30 listopada 1830 r. w Warszawie rozpoczęło się Powstanie Listopadowe - zryw niepodległościowy skierowany przeciwko rosyjskiemu zaborcy. Przez 10 miesięcy 140 tys. ludzi prowadziło walkę z największą potęgą militarną Europy, odnosząc w niej poważne, lecz przejściowe sukcesy. Rozpoczęte w listopadową noc powstanie narodowe było największym wysiłkiem zbrojnym w polskich walkach wyzwoleniczych XIX wieku.

Wybuch Powstania Listopadowego poprzedziło utworzenie w 1828 roku tajnego sprzysiężenia w Szkole Podchorążych Piechoty w Warszawie, na czele którego stanął ppor. Piotr Wysocki.

W nocy z 29 na 30 listopada spiskowcom nie udało się zrealizować wszystkich zamierzeń. Grupie spiskowców atakującej Belweder z Ludwikiem Nabelakiem i Sewerynem Goszczyńskim na czele nie powiodła się próba pojmania wielkiego księcia Konstantego

Wybuch powstania wyznaczono na 29 listopada na godz. 18. Początek nocy listopadowej tak opisywał ppor. Piotr Wysocki: *"O godzinie szóstej dano znak jednoczesnego rozpoczęcia wszystkich działań wojennych przez zapalenie browaru na Solcu w bliskości koszar jazdy rosyjskiej. Wojska polskie ruszyły z koszar do wskazanych stanowisk. Ja pośpieszyłem do koszar podchorążych.*

W salonie podchorążych odbywała się wtenczas lekcja taktyki. Wbiegłszy do sali, zawołałem na dzielną młodzież: +Polacy! Wybiła godzina zemsty. Dziś umrzeć lub zwyciężyć potrzeba! Idźmy, a piersi wasze niech będą Termopilami dla wrogów!+. Na tę mowę i z dala grzmiący głos: +Do broni! Do broni!+, młodzież porwała karabiny, nabiła je i pędem błyskawicy skoczyła za dowódcą. Było nas stu sześćdziesięciu kilku!".

Momentem zwrotnym Nocy Listopadowej stało się zdobycie przez warszawski lud Arsenалу. Nastąpiło to ok. godz. 21 przy współudziale żołnierzy 4. pułku piechoty. Po północy jednostki Wojska Polskiego popierające insurekcję razem z uzbrojonym ludem opanowały rejon Starego Miasta, Arsenалу i Powiśla, kontrolując także mosty oraz Pragę.

30 listopada Warszawa była wolna, ale jej społeczeństwo - podzielone. Najważniejszym wówczas pytaniem było, czy podejmować otwartą walkę z Rosją, czy też szukać z nią kompromisu.

30 lat po zakończeniu powstania rocznica jego wybuchu stała się okazją do organizacji wielkiej manifestacji patriotycznej mieszkańców Warszawy. Odśpiewano wówczas pieśń skomponowaną przez Alojzego Felińskiego na cześć cara Aleksandra I, zmieniając jej refren na: **"Ojczyznę wolną racz nam wrócić Panie"**. Manifestacja była jednym z wielu wystąpień, związanych ze wzrostem postaw antyrosyjskich, których wynikiem był wybuch w 1863 roku Powstania Styczniowego. (PAP)

Powstańcy nie utworzyli rządu i władzę przejęli konserwatyści. Negocjacje Rady Administracyjnej z księciem z ks. Konstantym, która liczyła na porozumienie z nim, udaremnił klub patriotyczny złożony głównie z inteligencji, na czele którego stanął Joachim Lelewel. W rezultacie zabiegów patriotów 3 grudnia 1830 roku

powołano Rząd Tymczasowy, na czele którego stanął ks. Adam Jerzy Czartoryski, a w jego skład wszedł m.in. Lelewel. Ostatecznie z ks. Konstantym ustalono, że służące pod nim jednostki polskie wrócą do Warszawy, natomiast książę odejdzie z wojskami rosyjskimi w stronę granicy Królestwa.

Car nakazał zdławienie powstania i 5 lutego 1831 armia rosyjska przekroczyła granice Królestwa Polskiego. Dochodziło do licznych starć zbrojnych.

Do upadku powstania i przegrania wojny w dużym stopniu przyczynili się niewierzący w możliwość zwycięstwa i lojalistycznie nastawieni wobec cesarza arystokratyczni przywódcy polityczni Adam Jerzy Czartoryski, Bonawentura Niemojowski oraz dowódcy: generałowie Józef Chłopicki, Jan Skrzynecki, Jan Krukowiecki, Henryk Dembiński i Maciej Rybiński.

Ponadto Rosja dysponowała ogromną przewagą militarną. Brakowało też wsparcia ze strony ludności chłopskiej, z powodu negatywnego stanowiska szlacheckich, konserwatywnych władz powstańczych wobec uwłaszczenia i likwidacji pańszczyzny na wsi.

Nie nadeszła pomoc z zewnątrz dla powstańców. Rządy większości państw Europy potępiły ich jako wichrzycieli i zdrajców.

Po upadku powstania ostre represje spotkały jego uczestników: więzienia, wywózki w głąb Rosji, konfiskaty majątków ziemskich w Polsce, zlikwidowano polskie szkolnictwo wyższe. Powstańcy, by uniknąć represji, masowo wyjeżdżali na emigrację.

Pomimo klęski legenda Powstania Listopadowego przez wiele dziesięcioleci trwała w duchu narodu i jego historii.

Źródła: dzieje.pl

wiadomosci.onet.pl/kraj/powstanie-listopadowe-przyczyny-cele-zdobycie-arsenalu-upadek/ks2ssl8

Joanna Patro